

12de vergadering

Woensdag 23 oktober 2002

Aanvang 11.00 uur

Voorzitter: Weisglas

Tegenwoordig zijn 126 leden, te weten:

Van Aartsen, Aasted-Madsen-van Stiphout, Adelmund, Albayrak, Algra, Van As, Atsma, Bakker, Van Beek, Blaauw, Blok, Van Bochove, Van Bommel, Bos, Van den Brand, Van den Brink, Bruls, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cornielje, Çörüz, Crone, Van Dijk, Van Dijke, Dijkema, Dittrich, Van den Doel, Duivesteijn, Duyvendak, Eberhard, Eerdmans, Eski, Eurlings, Ferrier, Van Fessem, Van Geen, Geluk, Van Gent, Gerkens, Giskes, Th.C. de Graaf, T. de Graaf, De Grave, De Haan, Van Haersma Buma, Halsema, Hamer, Haverkamp, Hofstra, Huizinga-Heringa, Jager, Janssen van Raay, Jense, Joldersma, De Jong, Jorritsma-Lebbink, Jukema, Kalsbeek, Kant, Karimi, Koenders, Koopmans, Kortenhorst, Lambrechts, Lazrak, Van Lith, Van Loon-Koomen, Luchtenveld, Marijnissen, Mastwijk, Meijer, Melkert, Mosterd, De Nerée tot Babberich, Van Nieuwenhoven, Van Oerle-van der Horst, Oplaat, Ormel, Van Oven, Palm, De Pater-van der Meer, Rambocus, Rehwinkel, Rietkerk, Rijpstra, Rosenmöller, Rouvoet, De Ruiter, Schonewille, Schreijer-Pierik, Smilde, Smolders, Smulders, Spies, Van der Staaij, Sterk, Stuger, Teeven, Terpstra, Tichelaar, Timmermans, Tonkens, Varela, Van der Velden, Van Velzen, Vendrik, Verbeet, Verbugt, Verburg, Vergeer-Mudde, Verhagen, Vietsch, Van der Vlies, B.M. de Vries, Jan de Vries, K.G. de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Weisglas, Wilders, Van Winsen, De Wit, Wolfsen, Zalm, Zeroual en Zvonar,

en de heren Balkenende, minister-president, minister van Algemene

Zaken, De Hoop Scheffer, minister van Buitenlandse Zaken, Hoogervorst, minister van Financiën en Nicolai, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Te Veldhuis, Netelenbos, Azough, Vos, Van Heemst en Arib, wegens bezigheden elders;

Rehwinkel, wegens bezigheden elders, alleen voor de ochtend-vergadering;

Verburg, Monique de Vries, Hessels en Noorman-den Uyl, wegens verblijf in het buitenland.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Ontvangen is een bericht van deelneming van het parlement van Thailand en van de voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers van België met het overlijden van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Claus. Ik zal het eerste parlement een brief sturen en ik zal de voorzitter van het parlement van België morgen, wanneer daar een delegatie uit het Presidium aanwezig is, persoonlijk bedanken voor zijn bericht van deelneming.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel voor, te behandelen in de vergaderingen van 29, 30 en 31 oktober:
- het voorstel tot wijziging van het

Reglement van orde (28633, nr. 1);
- verslagen van de commissie voor de Verzoekschriften (28619, nrs. 2 t/m 40).

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Ik zal later deze dag nadere voorstellen doen met betrekking tot de verdere agenda van de komende week. Dat zal gebeuren in een regeling van werkzaamheden aan het eind van de dag, voor de te verwachten stemmingen.

Verder deel ik u mee dat het lid Groenink van de LPF mij heeft medegedeeld dat hij met ingang van 17 oktober jl. geen deel meer uitmaakt van de enquêtecommissie Srebrenica.

Verder is ingekomen een beschikking van de voorzitters van de Eerste en de Tweede Kamer der Staten-Generaal inzake aanwijzing van de leden Te Veldhuis, Verbugt, Sterk, Van Loon-Koomen, Smilde, De Nerée tot Babberich, Hessels, Schonewille, Stuger, Netelenbos, Timmermans, Van der Ham, Van den Brand en Van Bommel tot leden in de bestaande vacatures en de leden Van Winsen, Eski, Koopmans, Ormel, Aasted-Madsen-van Stiphout, Palm, Zeroual, Halsema en De Wit tot plaatsvervangend leden in de bestaande vacatures en dat alles in de raadgevende interparlementaire Beneluxraad. Ik stel voor, deze beschikking voor kennisgeving aan te nemen.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Teeven, die twee verzoeken wil doen.

De heer **Teeven** (Leefbaar Nederland): Voorzitter. Mijn eerste verzoek

Voorzitter

is het volgende. Wij hebben de afgelopen week mogen lezen over het mogelijk afluisteren van de heer Fortuyn. Daarop zijn ontkenningen gevolgd door de vorige en de huidige minister van BZK. Ik had in de media aangekondigd, te zullen vragen om een spoeddebat. Dat wil ik nu nog niet doen, want ik wil eerst een brief hebben van de minister van Binnenlandse Zaken, waarin hij een aantal punten uiteenzet. Het zou daarin moeten gaan om de vragen wie er precies in de woning van de heer Fortuyn zijn geweest, welke overheidsambtenaren, of Fortuyn is afgeluisterd en of politici in zijn algemeenheid worden afgeluisterd in Nederland en of het mogelijk is voor de Algemene inlichtingen- en veiligheidsdienst om zonder de handtekeningen van ministers, dus via een spoedprocedure, toch af te luisteren. Dat zijn de vragen die ik aan de minister zou willen stellen.

De heer **Eerdmans** (LPF): De Lijst Pim Fortuyn wil dit verzoek steunen.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet, in het bijzonder naar de genoemde minister, en over een eventueel te houden debat daarover tijdens de eerste regeling van werkzaamheden in de volgende week een beslissing te nemen.

Daartoe wordt besloten.

De heer **Teeven** (Leefbaar Nederland): Voorzitter. Mijn tweede verzoek is gericht aan de minister van Financiën, die tot mijn grote vreugde vandaag aanwezig is in vak K. Wij zijn hedenmorgen opgeschrikt door een bericht in de Telegraaf dat er sprake is van een grootschalige mogelijkheid van fraude met automatische incassosystemen. Gisteravond is in de media al voorgedaan hoe dat zou kunnen. Ik heb mij daar bijzonder over verbaasd, omdat ik – en ik denk met mij vele Nederlanders, particulieren en bedrijven – er altijd van uit ben gegaan dat als je toestemming gaf voor automatische incasso's, er formulieren noodzakelijk waren om daartoe over te gaan. Nu blijkt dat – ik heb ook het boek gelezen dat daarover is gepubliceerd – absoluut niet noodzakelijk te zijn. Als je een machtiging tot incasso hebt, kun je gewoon overgaan tot het plunderen

van bankrekeningen van particulieren en bedrijven in Nederland. Ik wil graag van de minister van Financiën weten op welke wijze hij dit al een jaartje of acht bestaande gat in het bancaire betalingsverkeer zo spoedig mogelijk denkt te dichten. Wij zien graag dat de regering ons een brief hierover stuurt.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet, in het bijzonder naar de minister van Financiën.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Jense.

De heer **Jense** (Leefbaar Nederland): Voorzitter. Er wonen nogal wat Nederlanders in het buitenland die een Nederlandse uitkering genieten. De hieraan ten grondslag liggende overeenkomst loopt op 1 januari van het komend jaar af en ik vraag mij af hoe dit nu verder moet. Ik verzoek de regering om ons hierover een brief te sturen.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet, in het bijzonder naar de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Van As.

De heer **Van As** (LPF): Voorzitter. De LPF-fractie vindt de uitbreiding van de Europese Unie te belangrijk om deze door het demissionaire kabinet te laten behartigen. Wij vinden dat dit moet worden overgelaten aan een nieuw kabinet. Derhalve willen wij de uitbreiding van de EU controversieel verklaren. Naar onze mening dient het kabinet zich in de vergadering van de Europese Raad in Brussel op 24 en 25 oktober te onthouden van ieder commentaar. Het debat naar aanleiding van de brief over de actie van de regering inzake de uitbreiding kan wat ons betreft wel gewoon doorgaan.

De **voorzitter**: De vraag of een onderwerp al dan niet controversieel is, maakt onderdeel uit van de besluitvorming in de vaste commis-

sies. Dit zal uitmonden in een regeling van werkzaamheden, ten dele vanavond en ten dele volgende week. Ik stel voor, het voor deze vergadering geplande debat te laten doorgaan. De besluitvorming vindt plaats aan het einde van het debat. Dan zal blijken wat de Kamer aan de regering vraagt.

De heer **De Graaf** (D66): Voorzitter. Uw voorstel kan alleen maar worden gesteund, zeker als wij in overweging nemen dat wij Nederland buitengewoon belangrijk vinden, maar dat het niet zeker is dat Europa Nederland ook zo belangrijk vindt, dat men bereid is te wachten met de besluitvorming.

De heer **Rouvoet** (ChristenUnie): Voorzitter. Ook mijn fractie steunt uw voorstel. Het controversieel verklaren van een onderwerp heeft alleen betrekking op de relatie tussen de Kamer en de regering. De uitbreiding van de EU kan controversieel worden verklaard, maar dan zou het debat niet moeten plaatsvinden. Daarover gaan wij. Ook zou aan de regering iets anders kunnen worden gevraagd aan het eind van het debat. Ik heb er bezwaar tegen om het begrip "controversieel verklaren" betrekking te laten hebben op wat de regering na het debat al of niet buiten dit huis kan doen.

Mevrouw **Van Nieuwenhoven** (PvdA): Wij kunnen niet aan het einde van het debat, dat nog moeten beginnen, constateren dat het eigenlijk een debat was over een controversieel onderwerp. Als ik de heer Van As goed begrijp, zou het debat daar ook nog toe kunnen leiden. Dat lijkt mij niet de manier waarop wij vandaag met elkaar om moeten gaan.

De **voorzitter**: Ik ben misschien onduidelijk geweest, maar dat was in elk geval niet de bedoeling van mijn voorstel.

Mevrouw **De Jong** (Groep De Jong): Ook mijn fractie steunt het voorstel. Ik vind het helemaal niet onlogisch om een onderwerp controversieel te verklaren, als het mogelijkerwijs een aanleiding is geweest tot de val van het kabinet.

De **voorzitter**: Mijnheer Van As, wilt u nog reageren op de opmerkingen

Voorzitter

die naar aanleiding van uw voorstel zijn gemaakt?

De heer **Van As** (LPF): Voorzitter. Wij willen het debat aangaan en daarin zullen wij natuurlijk ons standpunt kenbaar maken. Het probleem zit wat ons betreft met name bij de voorlichting en de raadpleging van het volk. Wij vinden dat er een referendum zou moeten plaatsvinden.

De **voorzitter**: Dat is onderdeel van het debat dat wij straks zullen voeren.

Aan de orde is het **debat over de uitbreiding van de Europese Unie**.

□

Mevrouw **Van Nieuwenhoven** (PvdA): Mijnheer de voorzitter. Op 9 november 1989 viel de Berlijnse muur. Duizenden mensen gingen ontroerd de grens over. Families die 28 jaar lang gescheiden waren, werden herenigd. Nu, bijna 13 jaar later, staat de hereniging van Europa voor de deur. Door de uitbreiding van de Europese Unie met landen uit Centraal- en Oost-Europa worden de laatste restjes IJzeren Gordijn op de schroothoop van de geschiedenis gegooid.

Sinds 1945 heeft de Europese integratie in West-Europa gezorgd voor vrede, veiligheid en voorspoed. De Oost-Europeanen waren minder gelukkig. Hun bezetting ging naadloos over in een onderwerping door een andere dictatuur. Nu is de kans om te tonen dat wij ons verbonden weten met alle Europeanen. Ik realiseer mij dat steeds minder mensen het verhaal van oorlog en bezetting uit eigen ervaring kunnen vertellen. Voor veel jongeren is de Koude Oorlog immers al een vage herinnering of een hoofdstuk uit een geschiedenisboek. Toch is het de historische context die ons moreel verplicht het kunstmatig verdeelde Europa te verenigen. De PvdA legt de nadruk op het historisch belang van de uitbreiding, maar dat wil niet zeggen dat wij een discussie over kosten en baten willen ontlopen. Ons idealisme staat realisme niet in de weg. De PvdA deelt het standpunt van de regering dat de Europese Commissie de kandidaten zes maanden voor

toetreding ook daadwerkelijk nog eens goed tegen het licht moet houden en vrijwaringsclausules inbouwt als kandidaten op onderdelen niet aan de voorwaarden kunnen voldoen. Het gaat namelijk om het toepassen van de criteria en een realistische beoordeling van ieder land. De PvdA-fractie is voorstander van de uitbreiding. Zelfs als je de hele historische context weglaat en zelfs als je zwijgt over het niet in geld uit te drukken voordeel van vrede en veiligheid, dan nog is de uitbreiding een gouden deal voor Europa en Nederland, sociaal en economisch.

Ik zal eerst op het sociale voordeel ingaan. In het sociale Europa waar wij voor staan, wordt geprobeerd om de boel bij elkaar te houden. Dat betekent dat je mensen niet aan hun lot overlaat als het economisch wat minder gaat. Schommelingen in de economie worden dus niet opgevangen door mensen massaal op straat te zetten, zoals in Amerika gebeurt, maar door mensen een sociaal vangnet te bieden. Werkgevers en werknemers zoeken niet de confrontatie, maar voeren overleg. In het sociale Europa wordt solidariteit georganiseerd en emancipatie bevorderd. Dat sociale Europa gaat verloren als wij solidariteit alleen met de huidige lidstaten van de Unie organiseren. De wereld wordt dan steeds kleiner, dus verliezen wij de strijd van landen die een veel rauwer sociaal klimaat hebben. Zij hoeven de kosten van een solidaire samenleving dan niet te dragen en zijn daarom goedkoper uit. Het Europese sociale model heeft alleen toekomst als wij het op Europese schaal organiseren, als wij onze krachten bundelen en het enorme creatieve potentieel van Europa tot wasdom laten komen. Een verdeeld Europa is hiertoe niet in staat. Samen kunnen wij de concurrentie met de andere grote spelers wel aan.

De vraag is: nemen wij ons lot in eigen handen of worden wij de speelbal van ontwikkelingen die elders worden bepaald? Het behoeft geen betoog dat sociaal-democraten er als eerste voor zullen kiezen om het lot in eigen hand te nemen. Solidariteit van de winnaars met diegenen die hun emancipatie nog niet hebben voltooid, brengt een samenleving dichterbij waarin iedereen zijn plek kan vinden.

De uitbreiding levert Nederland ook economisch grote voordelen op

en daarover kan ik kort zijn. VNO-NCW en anderen hebben aangegeven dat wij, als een van de grootste investeerders in Centraal- en Oost-Europa, meer dan wie ook voordeel hebben van de groeicijfers die in die landen worden gerealiseerd. Onze economische positie in de toetredingslanden zal ernstige schade worden toegebracht bij een Nederlandse "Alleingang", gericht tegen de uitbreiding. Politieke en economische schade is ook te verwachten door de verstoring die deze "Alleingang" in onze relatie met Duitsland veroorzaakt. En dat net nu wij Duitsland zo hard nodig hebben om het model van een gemeenschappelijk Europa in de Europese Conventie overeind te houden.

De uitbreiding van de Unie is de meest zorgvuldig voorbereide uitbreiding in de geschiedenis van Europa. Wij zijn nog nooit zo streng geweest en nog nooit hebben kandidaten zulke grote offers gebracht als deze keer. Ook zijn in korte tijd nog nooit zulke grote vorderingen geboekt om enorme achterstanden weg te werken: politiek, economisch en bestuurlijk. Toch wordt het debat over Europa nog te veel gevoerd op basis van angst. De bedreigingen voor wat wij als zekerheden zijn gaan beschouwen, zijn niet altijd denkbeeldig. U zult mij niet horen zeggen dat die angst nergens op slaat. De oplossing ligt echter niet in het sluiten van de grenzen. Wij kunnen ons in Nederland niet meer achter de waterlinie verschuilen. Onze samenlevingen zijn daarvoor te open geworden. Iedereen kan zich gemakkelijk over de hele wereld verplaatsen. Juist voor de bedreigingen die er zijn, kan en moet Europa oplossingen bieden. Europa krijgt ten onrechte de rekening van de angst gepresenteerd, want alleen Europees beleid biedt een duurzame oplossing voor criminaliteitsbestrijding, voor het asiel- en migratievraagstuk, voor het milieu en voor internationale vrede en veiligheid. De uitbreiding van de Unie is daarom deel van de oplossing en niet deel van het probleem.

Als voorbeeld neem ik de migratie. Er is veel te doen geweest over illegale Bulgaren in Den Haag en in het Westland. Waarom waren het geen illegale Polen, Hongaren of Tsjechen, zoals enkele jaren geleden nog het geval was? Wij denken dat deze mensen in hun eigen land